

FIRSAT VE OLANAK EŞİTLİĞİNİN SAĞLANMASINDA BİR ADIM OLARAK TAŞIMALI EĞİTİM¹

TRANSPORTED EDUCATION SYSTEM, AS A STEP TO PROVIDE THE EQUALITY OF
OPPORTUNITY AND POSSIBILITY

Dr. Ahmet KAYA

Gaziantep/Şahinbey –Anneler İlköğretim Okulu Eğitim Yöneticisi
akaya574@hotmail.com

Prof. Dr. Mualla BİLGİN AKSU

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi
muallaaksu@akdeniz.edu.tr

Öz

Milli Eğitim Bakanlığı'nın son yıllarda uygulamaya koyduğu en önemli projelerden birisi de hiç kuşkusuz "Taşımali Eğitim" uygulamasıdır. "Taşımali Eğitim" uygulamasıyla eğitim sisteminde fırsat ve imkân eşitsizliğinden kaynaklanan sorunlar, asgari düzeye indirgenmeye başlanmış ve öğrenciler arasındaki başarı farklılıkları da bu sayede azalmıştır.

Okullaşma oranını olumlu yönde etkileyecek ve eğitime katılımı daha etkin bir şekilde sağlayacak olan "Taşımali Eğitim" sistemi ile öğrenimlerine devam eden öğrencilerin başarı düzeylerinin arttığı görülmüştür. Bu araştırmadaki amaç; Taşımali Eğitim uygulamasının öğrencilerin başarıları üzerindeki etkilerinin bulunmasıdır.

Anahtar Sözcükler: Taşımali Eğitim, Fırsat Eşitliği, Başarı Farkları.

Abstract

One of the most important projects which is being carried out by the Ministry of National Education is certainly Transported Education System. The problems stem from inequality in educational opportunity and the performance gap between the students started to decrease to minimum level by applying Transported Education System.

Transported Education System which affects the schooling rate positively and provides participation to education more effectively has been seen to increase the success level of the students. The purpose of this study is to find out the effects of Transported Education System on the success level of the students.

Key Words: Transported Education System, Equal Opportunity, Success Gap.

1. GİRİŞ

Eğitim süreci, bilimsel açıdan sosyal bilimlerden, uygulama açısından da devlet politikalarından ve toplumun kültüründen etkilenmektedir. Bu da eğitim hizmetinin sunumunda ve dağılımında bireyler arasında farklılıklara neden olmaktadır (Akkan, 2000: 2). Bloom, Boswell'in bu konudaki görüşlerini şöyle aktarmaktadır: "İnsanlar arasında zihinsel güçler bakımından doğuştan

¹ XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya'da sunulan bildirinin gözden geçirilmiş hâlidir.

gelen bazı farklar bulunmakla beraber bunlar, eğitimin ürünü olarak sonradan getirilmekte olanların yanında hemen hemen hiç kalır.” derken, Bloom (1995), bu konuda anne, baba, öğrenci ve öğretmenlerin farkında olmadan bireyler arasındaki farklılıkları daha da büyüterek, bu farklılıkları artıracak ve derinleştirecek bir ortam hazırlayarak, eğitimin ürünü olarak sonradan meydana getirilecek farklılıklara olumsuz yönde etki ettiğini düşünmektedir.

Eğitimin hedefi, bütün bireylerin bilgi ve beceriler açısından aynı düzeye ulaştırılması değil; bireye öğrenme gücü oranında yeterli derecede öğrenebilmesi için gerekli imkânların sağlanması ve bu imkânlardan yararlanmada eşit eğitim şansı tanınarak fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması olarak belirlenmelidir (Ünal, 1984:57). Bu imkânlar sağlandığında öğrenciler arasındaki başarı farklılıklarının da en aza indirgeneceği aşîkârdır. Nash’a (1971) göre, insanların istedikleri eşitliğin, yeteneklerin aynı şekilde değerlendirilmesi ve uygulamalarda bir birliğin sağlanması değil, haklarda eşitliğin sağlanmasıdır.

Bireylere eşit eğitim şansının sağlanması denilince, kaynaklara ulaşabilme ya da onlardan yararlanma imkânının verilmesi akla gelmektedir. Devletin eğitim açısından sunduğu imkânlardan her birey eşit olarak yararlandığında, fırsat eşitliği belli bir oranda sağlanmış olmaktadır. Bu sunulan imkânlardan yararlanılmaması, eğitimde fırsat eşitsizliğine yol açmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için, bireye bunun gereği olan maddi imkânların sunulması gerekmektedir, başka bir deyişle bu imkânlar bireylerce devletten istenebilmelidir. Aksi halde hukuksal olan eşitlik fiili eşitliğe dönüşmez (Tunç, 1969:16). Sözelimi; ülkemizde birçok kız öğrenci eğitim olanaklarından çeşitli nedenlerle arzulanan oranlarda yararlanamamaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2007-2008 öğretim yılı esas alınarak ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verileri baz alınarak ilköğretim çağ nüfusuyla ilköğretime devam eden öğrenci sayılarını karşılaştırması yapılmış ve sonuç itibarıyla halen ilköğretim çağ nüfusu içerisinde olup da eğitim olanakların yararlanamayan öğrenci sayısının ülke genelinde 273.634 kişi olduğu belirlenmiştir. Bu rakam fırsat eşitsizliğine örnek olması bakımından hiç de azımsanamayacak kadar büyük bir rakamdır. Buna göre okula gitmeyen çocuk sayısı bölgelere göre de farklılıklar göstermektedir: Doğu Anadolu Bölgesi'nde 95.081, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 78.799, Karadeniz Bölgesi'nde 37.564, İç Anadolu Bölgesi'nde 29.993, Akdeniz Bölgesi'nde 29.892 ve Ege Bölgesi'nde 6.986 çocuğun okula gitmediği belirlenmiştir (www.meb.gov.tr). Eğitimdeki bu fırsat ve olanak eşitsizliğinin farkında olan MEB bu durumu en aza indirmek için sürekli yeni projeler geliştirme çabası içerisinde. “Haydi Kızlar Okula!”, “Tarlardan Okula Projesi”, “Yetiştirici Sınıf Projesi”, “Ana-Kız Okula Projesi”, “Gezici Okullar Projesi”... gibi projeler bu projelerden sadece birkaçıdır (<http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=projects&id=15>). “Haydi Kızlar Okula!” projesiyle 273.447 okula devam edemeyen veya devamsız duruma düşmüş kız öğrenciden 222.800 (%81)’ü okula kazandırılmıştır. Geriye kalan 50.647 (%19) kız öğrencinin de okula kazandırılması çalışmalarına devam edilmektedir. Bu kampanyayla eğitimden yoksun olan birçok erkek öğrenci de eğitime kazandırılmıştır. Kampanya başlangıçta UNESCO desteğiyle yapılmış

ve daha sonra MEB bu kampanyayı kurumsallaştırarak devamını sağlama yoluna gitmiştir. “Tarladan Okula Projesi” başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nde yaşayan tarım işçilerinin çocukları olmak üzere tüm tarım işçisi çocuklarının eğitimine katkıda bulunmak amacı gütmektedir. Bu ve benzeri projeler aslında eğitim olanaklarından eşit bir şekilde yararlanmayan bireylerin yaşadıkları olumsuz durumların en aza indirgenmesi amacıyla sürdürülmektedir. Günümüzde devlet eğitim imkânlarını bireylere daha geniş bir yelpazede sunmak amacıyla Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları’na ek olarak “Taşınmalı Eğitim” uygulamasını da başlatmıştır.

Eğitim yönetiminin; (1) Temel eğitimi yurt düzeyinde dengeli olarak yaymak, (2)Yurt düzeyinde temel eğitimin etkililiğini sağlamak gibi temel görevleri vardır. Taşınmalı eğitim günümüzde, bu iki amacın sağlanmasının ve öğrenciler arasındaki başarı farklarının giderilmesinin en önemli unsurlarından biri haline gelmiştir.

Ülkemizde yapılan birçok araştırma bulgularından anlaşıldığı üzere; Türkiye’de eğitim imkânlarından yararlanma konusunda birçok eşitsizliğin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bülbül (1991) “Uşak Ortaokullarında Öğrenci Akışını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi” adlı araştırmasında, “Öğrencilerin devam ettikleri okul tiplerine bağlı olarak, kasaba okullarının birinci sınıfına devam eden öğrencilerin, şehir ortaokullarının birinci sınıfına devam eden öğrencilere göre sınıfta kalma ve okuldan atılma olasılığı daha çoktur.” bulgusuna ulaşmıştır.

Sezer (1984) “Yükseköğretime Giriş Fırsatı ve Öğrenim Olanığı” adlı araştırmasında, “Doğu bölgelerindeki ortaöğretim okulu mezunlarının, Batı bölgelerinde bulunan ortaöğretim okulu mezunlarına göre daha başarısız olduğu” bulgusuna ulaşmıştır.

Baloğlu (1990), “Türkiye’de Eğitim” adlı araştırmasında “Kız çocuklarının okullaşma oranının birçok ilimizde düşük olduğu, bazı yörelerde kızların eğitimi bakımından büyük eşitsizlikler olduğu” bulgusuna ulaşmıştır.

Büyüköztürk (1992), Türkiye’de Nüfus ve Eğitimde Fırsat Eşitsizliği” adlı araştırmasında, “Fırsat eşitsizliğini; bölgeler, iller, kırsal-kent bakımından incelemiş, kentsel nüfusun kırsal nüfusa, erkeklerin kızlara, kalkınmış bölge ve illerin geri kalmış bölge ve illere oranla eğitim hizmetlerinden daha fazla yararlandığını ortaya koymuştur.

Buluç’un (1997) araştırmasında, ortaokul çağındaki nüfusun okullaşmasında erkekler lehine bir gelişme söz konusu olduğu ve kentli çocukların köylü yaşlılarına göre daha şanslı oldukları görülmüştür.

Yukarıda bahsedilen araştırma bulgularına göre; köylerin ve kırsal alanların şehirlere göre, doğu bölgelerinin batı bölgelerine göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha eşitsiz ve dezavantajlı bir durumda oldukları görülmektedir. Taşınmalı eğitim bu gibi dezavantajlı durumların ortadan kaldırılmasında büyük rol oynamaktadır.

Bu araştırmanın genel amacı, fırsat ve imkânların sağlanması ve başarı farklılıklarının kapatılmasında taşımali eğitimin rolünü belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul başarıları bakımından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencileri arasında fark var mıdır?
2. Sınıf başarıları bakımından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencileri arasında fark var mıdır?
3. Not ortalamaları bakımından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencileri arasında fark var mıdır?
4. Devamsızlıklar bakımından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencileri arasında fark var mıdır?
5. Sınıf okul birincileri bakımından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencileri arasında fark var mıdır?
6. Başarısız olanlar açısından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencileri arasında fark var mıdır?
7. Başarılı olanlar açısından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencileri arasında fark var mıdır?
8. Seviye tespit sınavı sonuçları açısından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencileri arasında fark var mıdır?
9. Taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencilerinin velilerinin meslekleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırma, tarama modelindedir. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi olarak durum çalışması (case study) kullanılmıştır. Nitel çalışmada, tümevarım ilkesiyle hareket edilir ve incelenen probleme ilişkin toplanan verilere açıklamalar getirilir. Açıklama ve yorumlar benzer konuları anlamada ilgili bireylere yardımcı olduğu ölçüde amaca ulaşılmıştır. Temel amaç, sayılar yoluyla genellenebilir sonuçlara ulaşmak değil; araştırılan konu ile ilgili betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır. Araştırma sonuçlarının geçerlik ve güvenilirliği açısından verilerin olabildiğince ayrıntılı ve doğrudan sunulması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 27-29). Bu nedenle, bu çalışmada taşımali eğitim sistemi içinde öğrencilerin başarı durumlarına ilişkin görüşler olduğu gibi betimlenmiş ve elde edilen sonuçlar genellenmemiştir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırma Gaziantep ili Nizip ilçesine bağlı İkizce Köyü'nde bulunan İkizce İlköğretim Okulu'nda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Nizip ilçesinde oluşturulan 8 taşıma merkezi

okulda okuyan 3.699 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 860'ı taşınmalı öğrenci olup 2.839'u taşınmayan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini de İkizce İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören 208 taşınmayan öğrenci ile 128 taşınan öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmadaki verilerin toplanması için, Nizip İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan onayla 22 - 26 Nisan 2004 tarihinde İkizce ilköğretim okuluna gidilmiştir. Öğrencilerin 2003/2004 öğretim yılı 1. dönem notlarına ilişkin ham veriler, araştırmacılar tarafından toplanmış ve araştırma bulguları olarak düzenlenmiştir. Ayrıca 15 Nisan 2004 tarihinde Gaziantep ili çapında yapılan "İzleme ve Başarı Değerlendirme" sınav sonuçlarına ilişkin bilgiler ile veli mesleklerine ilişkin bilgiler okul müdürlüğünden temin edilmiştir. Yine verilerin bir kısmı araştırmacıların; okul müdürü, öğretmenler ve öğrenciler ile yaptığı mülakatlar ve izlenimler yoluyla elde edilmiştir. Görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada öğrencilerin başarı durumlarına ilişkin ham veriler Bilsat Okul Yönetim Programı ve Excel Office Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler frekans, yüzde, aritmetik ortalama teknikleriyle yorumlanmıştır.

Bu çalışmada veri analizi ayrıca şu şekilde yapılmıştır:

1. Okulda yapılan mülakatların teyp kayıtları, yazıya dönüştürülmüştür.
2. Nitel ifadelerde dikkat çeken noktalar, mülakatlardan elde edilen bulgular olarak okuyucuya sunulmak üzere yazıya dökülmüştür.
3. Araştırma sürecinde araştırmacıların tutmuş olduğu notlar da yazıya dökülmüştür.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde elde edilen bulgular, araştırma problemi ve alt problemleri kapsamında yorumlanmaya çalışılmıştır.

Tablo 1: Öğrenci Dağılımı

Öğrenciler	Kız		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Taşınmalı Öğrenciler	69	46	59	31.72	128	100
Taşınma Merkezi Öğrenciler	81	54	127	68.28	208	100
Toplam	150	100	186	100		

Tablo 1’de görüldüğü gibi bütün öğrenciler içerisinde, taşınmalı olarak öğrenim görmeye gelen kız öğrencilerin oranı (%46), taşınmalı olarak öğrenim görmeye gelen erkeklerden (%31.72) daha fazladır. Bu bulguya bakıldığında, taşınmalı eğitim kırsal alandaki kız çocuklarının okullaşma oranını olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

Araştırmanın yapıldığı İkizce İlköğretim Okulu’nda eğitim gören bütün öğrencilerin velilerinin mesleği sorulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Velilerin Meslekleri

Veli Mesleği	n	%
Çiftçi	263	78.27%
Şoför	59	17.55%
Esnaf	10	2.98%
Memur	4	1.20%
Toplam	336	100.00%

Tablo 2 incelendiğinde; veli meslekleri bakımından öğrenci velilerinin %78.27’sinin mesleğinin çiftçi, %17.55’inin şoför, %2.98’inin esnaf, %1.20’sinin memur olduğu görülmektedir. Kırsal alanda bulunan ilköğretim okulu çevresinde genellikle çiftçilikle uğraşan ailelerin ikamet ettiği görülmektedir. İkinci sırada gelen meslek ise şoförlüktür. Şoförlük mesleğinin profesyonel olarak yürütüldüğünü söylemek aslında pek mümkün değildir. Traktör ya da otomobil sahibi olan ailelerin çocuklarının velilerinin mesleğini şoför olarak belirttikleri görülmektedir. Velilerden 10 tanesi esnaflık yaparken, dört velinin de memur olduğu görülmektedir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin sosyolojik şartları nedeniyle, kız çocuklarının okutulmaması gerektiği gibi yanlış bir fikrin genel kanaat olarak yerleştiği bölge insanı tarafından, taşınmalı eğitime yüksek bir ilginin gösterilmesi, bu yanlış anlayışın da onların kafalarından bu şekilde izale edilmesine katkı sağladığı söylenebilir. Okulun köy okulu olması nedeniyle veli mesleklerinin %98.2 gibi yüksek bir oranda; çiftçi, esnaf ve şoförlerden oluştuğu görülmektedir. Bu durum eğitim düzeyi açısından asgari eğitim düzeyine sahip veya okuyamamış insanlardan oluşan bu grubun da artık eğitimin önemini kavramaya başladığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Taşınmalı olarak İkizce İlköğretim Okulu’na öğrenci gönderen köyler ve bu köylerden gelen öğrenci sayıları ile ilgili bilgiler Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Taşımali Öğrencilerin Geldikleri Köyler Ve Öğrenci Sayıları

Köyler	Öğrenci Sayıları ve Yüzde Oranları					
	Kız		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	N	%
Akkuyu Köyü	8	6.25%	12	9.37%	20	15.62%
Kesiktaş Köyü	7	5.46%	6	4.68%	13	10.15%
Cinfelek Köyü	12	9.37%	7	5.46%	19	14.83%
Düzbayır Köyü	10	7.81%	9	7.03%	19	14.83%
Ekinci Köyü	3	2.34%	7	5.46%	10	7.80%
Kıraçgülü Köyü	9	7.03%	5	3.90%	14	10.93%
Kurucahüyük Köyü	5	3.90%	11	8.59%	16	12.49%
Yeniyapan Köyü	8	6.25%	9	7.03%	17	13.28%
Toplam	63	49.21%	65	50.79%	128	100,00%

Tablo 3'te de görüldüğü gibi 2003/2004 öğretim yılı itibariyle İkizce İlköğretim Okulu'na taşınan köylerin sayısı 8'dir. Bu köylerden Kesiktaş Köyü, Cinfelek Köyü ve Kıraçgülü Köyü'nden taşımali gelen kız öğrencilerin oranı (%21.86), erkek öğrencilerin sayısından (%14.04) fazladır.

Bu sekiz köyden taşımali öğrenim görmeye gelen kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin oranının hemen hemen aynı (%49.21'i kız ; %50.79'u erkek) olması yörenin kültürel özellikleri ve kız çocuklarının okutulmasına çeşitli nedenlerle engel olunması yönünden duruma bakıldığında, bu durum kız çocuklarının okullaşması açısından son derece olumlu bir gelişmedir.

İkizce İlköğretim Okulunda karne notları dikkate alınarak, taşınan ve taşınmayan öğrenciler açısından sınıf birincileri ile ilgili veriler Tablo 4'te verilmiştir. Bu verilere göre 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda sınıf birincilerinin tamamının taşımali öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4. Okul Birincileri İstatistiği

Sınıf	Adı Soyadı	Taşımali/Taşıma Merkezi
4. Sınıf	Sema ÇAPAN	Taşımali Öğrenci
5. Sınıf	S.Ahmet ÖZASLAN	Taşımali Öğrenci
6. Sınıf	Ömer Faruk SÖNMEZ	Taşımali Öğrenci
7. Sınıf	Ersin YETER	Taşımali Öğrenci
8. Sınıf	Nergiz KARAKAN	Taşımali Öğrenci

Sekizinci sınıf birincisi olan öğrencinin aynı zamanda da okul birincisi olması ve bu öğrencinin de taşımali olarak öğrenim görmeye gelen bir kız öğrenci olması taşımali eğitimin bir başka olumlu yönü olarak ele alınabilir. Taşımali eğitimin aynı zamanda öğrenciler arasındaki fırsat eşitsizliklerinin giderilmesi açısından da son derece önemli olduğu söylenebilir.

Gaziantep ili genelinde 15 Nisan 2004 tarihinde yapılan izleme ve başarı değerlendirme sınavı birincilerinin istatistiği ile ilgili veriler Tablo 5'te yer almaktadır. Bu tabloya göre, okul birincileri olan taşımali öğrencilerin, bu sınavda da birinci olmasının taşımali öğrencilerin okul başarılarının tesadüf olmadığı en büyük göstergesidir.

Tablo 5. İzleme ve Başarı Değerlendirme Sınavı Birincileri İstatistiği

Sınıf	Adı Soyadı	Öğrenci Türü
4.Sınıf	Sema ÇAPAN	Taşımali Öğrenci
5.Sınıf	S.Ahmet ÖZASLAN	Taşımali Öğrenci
6.Sınıf	Ömer Faruk SÖNMEZ	Taşımali Öğrenci
7.Sınıf	Ersin YETER	Taşımali Öğrenci
8.Sınıf	Nergiz KARAKAN	Taşımali Öğrenci

Tablo 6. Takdirname Alan Öğrenciler

Öğrenciler	Kız		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	N	%
Taşınan Öğrenciler	17	13,28%	17	13,28%	128	100%
Taşım Merkezi Öğrenciler	11	5,28%	6	2,88%	336	100%

Takdirname alan öğrencilerle ilgili verilerin yer aldığı Tablo 6, taşınan öğrencilerin taşınmayan öğrencilere oranla daha fazla başarılı olduklarını göstermektedir. Taşımali kız ve erkek öğrencilerden takdir belgesi alan öğrenci oranı (%13,28) aynıdır. Taşınmayan başka bir deyişle taşım merkezi öğrencilerden, takdir belgesi alan kız öğrencilerin oranı %5,28 ile, aynı gruptaki erkek öğrencilerin oranından (%2,88) daha fazladır. Tüm öğrenciler açısından duruma bakıldığında ise, takdir belgesi alan 28 (%8,33) kız öğrenciye karşılık 23 (%6,84) erkek öğrencinin olduğu görülmektedir. Bu durum da okuldaki kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olduklarını göstermektedir.

Tablo 7: Teşekkürname Alma durumuna Göre Öğrencilerin Dağılımı

Öğrenciler	Kız		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	N	%
Taşınan Öğrenciler	21	16,40	25	19,53	128	100
Taşım Merkezi Öğrenciler	12	5,76	24	11,53	336	100

Teşekkürname alan öğrenciler açısından Tablo 7'deki duruma bakıldığında ise; taşımali öğrencilerin 46 (%35,93) adet teşekkür belgesi aldıkları bu oranın taşınmayan öğrencilere (%17,29) oranla daha yüksek olduğu, dolayısıyla taşınan öğrencilerin daha başarılı oldukları görülmektedir. Tablo 6 ve Tablo 7 birlikte değerlendirildiğinde ise Takdirname ve Teşekkürname alan toplam taşımali öğrenci sayısı 80 iken, taşınmayan öğrencilerde bu sayının 53 olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Bir Dersten Zayıf Olan Öğrenciler

Öğrenciler	Kız		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	N	%
Taşınan Öğrenciler	6	4,68	10	7,81	128	100
Taşım Merkezi Öğrenciler	12	5,76	14	6,73	336	100

Bir dersten zayıfı olan öğrencilerin Tablo 8'deki frekansları incelendiğinde ise taşımali öğrencilerin frekanslarının 16 (%12.49) olduğu, diğer gruptaki öğrencilerin frekanslarının da 26 (%12.49) olduğu görülmektedir. Dolayısıyla taşımali öğrencilerden zayıfı olanların sayısının diğer gruptakilere göre daha az olduğu görülmektedir. Bu durum da, öğrencilerin başarı farklarının kapatılması açısından taşımali eğitimin bir başka olumlu yönü olarak görülebilir.

Tablo 9: Birinci Dönem Ağırlıklı Not Ortalamalarına Göre Öğrencilerin Dağılımı

Şubeler	Taşımali Öğrenci	Taşımali Merkezi Öğrenci	Sınıf Ortalaması	
1/A	\bar{X}	4.23	3.91	4,07
2/A	\bar{X}	3.88	3.61	3,74
3/A	\bar{X}	3.52	3.66	3,59
4/A	\bar{X}	3.40	3.53	3,46
4/B	\bar{X}	3.03	3.03	3,03
5/A	\bar{X}	3.70	3.20	3,45
6/A	\bar{X}	2.94	2.65	2,80
7/A	\bar{X}	3.03	2.42	2,72
8/A	\bar{X}	3.13	2.66	2,89
Toplam	\bar{X}	3,43	3,16	3,29

Tablo 9'daki öğrencilerin 2003/2004 öğretim yılı 1. dönem ağırlıklı not ortalamalarının ortalaması açısından taşımali öğrenciler ve diğer gruptaki öğrenciler sınıfları bazında karşılaştırıldıklarında ise; 1/A, 2/A, 4/A, 5/A, 6/A, 7/A, 8/A şubelerinde öğrenim gören taşımali öğrencilerin ağırlıklı not ortalamalarının ortalamasının diğer gruptaki öğrencilerin ortalamalarına oranla yüksek olduğu 4/B şubesinde ise iki grubun ağırlıklı not ortalamalarının ortalamasının eşit olduğu görülmektedir.

Ayrıca 1/A, 2/A, 5/A, 6/A, 7/A, 8/A şubelerindeki taşımali öğrencilerin ağırlıklı not ortalamalarının ortalamasının, sınıf ortalamalarının da üzerinde olduğu görülmektedir. Toplamda ise; taşımali öğrencilerin ağırlıklı not ortalamalarının ortalamasının diğer gruptaki öğrencilerin ağırlıklı not ortalamalarının ortalamasından yüksek olması da dikkat çekicidir. Bu veriler, öğrencilerin başarı farklılıklarının kapatılması ve öğrenciler arasında fırsat eşitliği yaratılması açısından taşımali eğitim son derece önemli olduğunu göstermektedir.

Devamsız öğrenciler açısından Tablo 10 incelendiğinde, toplamda 4 (%3.12) devamsız taşımali öğrenciye karşın, 15 (%7.21) taşımali merkezi öğrencinin devamsız olması, taşımali eğitimin öğrenci devamsızlığını önleyen bir etken olduğunu görülmektedir.

Tablo 10: Devam Durumuna Göre Öğrenci Dağılımı

Öğrenciler	Kız		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Taşımali Öğrenciler	2	1.56%	2	1.56%	128	100%
Taşıma Merkezi Öğrenciler	14	6.73%	1	0.48%	336	100%

Tablo 10’da dikkat çeken bir nokta da taşımali gelen kız öğrencilerden 2 (%1.56) devamsız öğrenci bulunmasına karşın diğer grupta bu sayının 14 (%6.73) olmasıdır. Bu durum taşımali olarak öğrenim görmeye gelen öğrenci velilerinin eğitimin önemi hakkındaki farkındalık düzeylerinin diğer gruba oranla daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER:

Bu çalışma, öğrenciler arasındaki başarı farklarının kapatılmasında taşımali eğitimin rolünün belirlenmesi amacıyla, Gaziantep ili Nizip ilçesine bağlı İkizce Köyü’nde bulunan ve taşıma merkezi okul olan İkizce İlköğretim Okulu’nda gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın genel amacı, fırsat ve imkânların sağlanması ve başarı farklılıklarının kapatılmasında taşımali eğitimin rolünü belirlemektir.

Araştırma sonucunda problem ve alt problemlere dayalı olarak elde edilen bulgulara göre; taşımali eğitim fırsat ve imkân eşitsizliğinin ortadan kaldırılması ve öğrenciler arasındaki başarı farklılıklarının kapatılmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Ayrıca alt problemler bağlamında olmak üzere aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Okul başarıları bakımından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencilerine göre daha başarılıdır.
- Sınıf başarıları bakımından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencilerine göre daha başarılıdır.
- Not ortalamaları bakımından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencilerine göre daha başarılıdır.
- Devamsızlıklar bakımından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencilerine göre daha az devamsızlık yapmaktadır.
- Sınıf okul birincileri bakımından, taşımali öğrenciler ile taşıma merkezi öğrencilerine göre daha başarılıdır.
- Başarısız olanlar açısından, taşımali öğrencilerin taşıma merkezi öğrencilerine göre oranı daha azdır.
- Başarılı olanlar açısından, taşımali öğrencilerin taşıma merkezi öğrencilerine göre oranı daha fazladır.
- Seviye tespit sınavı sonuçları açısından, taşımali öğrencilerin taşıma merkezi öğrencilerine göre oranı daha fazladır.

Bu araştırmanın en önemli katkısı, hâlâ üzerinde bir anlaşmaya varılamamış olan “Taşımali Eğitim” uygulamasının esaslarının düzenlenmesine ışık tutmak olacaktır. Taşımali Eğitim sisteminin

yeniden ele alınıp düzenlenmesi için önemli bir adım olabilir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, ilgililerin dikkatini “Taşımali Eğitim” sistemine ve onun sorunlarına çekebilir. Böylece “Taşımali Eğitim” sistemi için yeni ve olumlu düzenlemeler yapılabilir. Bu bulguların, zaman zaman yapılan eleştirilerden dolayı kaldırılması gündeme gelen “Taşımali Eğitim” sisteminin MEB nezdinde daha da ilerilere taşınması amacıyla kullanılması umulmaktadır.

Araştırmanın bulguları ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

Uygulayıcılar İçin:

- ✓ Taşımali öğrencilerle birlikte öğrenim gören taşıma merkezi öğrencilerin de başarısızlıklarına neden olan sorunların çözüm yolları aranmalı ve eğitim bu öğrenciler açısından da çekici hâle getirilmelidir.
- ✓ Taşımali gelen öğrenci velilerinin çocuklarının eğitimlerine gösterdikleri ilgi, daha büyük başarılar elde edilmesine kanalize edilebilir. Ayrıca taşınmayan öğrencilerin velilerinin çocuklarının eğitime karşı gösterdikleri daha az ilginin nedenleri araştırılabilir, bu durumla ilgili çeşitli önlemler alınabilir.
- ✓ Taşımali olmayan öğrencilerdeki devamsızlık nedenleri araştırılarak her iki gruptaki öğrencilerin de devamsızlıklarının en asgari düzeye indirilmesi için önlemler alınabilir.

Araştırmacılar için:

- ✓ Taşımali ve diğer öğrenciler arasında çıkan başarı farklarının nedenlerine ilişkin araştırma yapılabilir.
- ✓ Bu araştırma Gaziantep İli Nizip İlçesi ile sınırlı tutulmuştur. Diğer illerde ve daha büyük evrenlerde araştırmalar yapılabilir.
- ✓ Bu çalışmada anket yöntemi kullanılmamıştır. Gözlem, görüşme ve doküman inceleme yöntemi kullanılarak niteliksel bir araştırma yapılmıştır. Anket tekniği kullanılarak da veriler toplanabilir.

Tablo 11: Taşımali Eğitim Hakkında, Araştırmacılar Tarafından, İkizce İlköğretim Okulu Müdürü, Öğretmenleri ve Öğrencileri ile Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular

Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular	OKUL MÜDÜRÜ (f:1)	SINIF VE BRANŞ ÖĞRETMENLERİ (f:8)	TAŞIMALI ÖĞRENCİ (f:2)
Taşımali eğitimde yer alan köyler, eğitime daha çok önem vermektedirler (f:9).	1	8	0
Taşımali eğitim, öğrenciler arasında fırsat eşitliği yaratması açısından son derece Önemli bir faktördür (f:9).	1	8	0
Taşımali eğitim, kız çocuklarının öğrenimlerine devam etmelerini sağlamaktadır (f:9).	1	8	0
Taşımali eğitim gören kız öğrenciler taşıma merkezi öğrencilere göre daha az devamsızlık yapmaktadırlar (f:9).	1	8	0
Taşımali öğrenci velileri, taşıma merkezi öğrenci velilerine göre eğitimin önemini daha iyi kavramışlardır (f:11).	1	8	2
Taşımali eğitim beraberinde birçok sorunu barındırır da olumlu yönleri ağır basan bir eğitim türüdür (f:3).	1	8	0
Taşımali eğitim sayesinde, öğrenim çağındaki herkes okula devam etmektedir (f:5).	1	4	0
Taşımali eğitim, okullaşma oranını olumlu yönde etkilemektedir (f:8).	1	7	0
Taşımali eğitim gören öğrenciler, önceki dönemdeki öğrencilere göre liselere giriş sınavlarında daha başarılı olmaktadır (f:9).	1	8	0
Taşımali gelen öğrenciler, taşıma merkezi öğrencilere göre daha başarılıdırlar (f:9).	1	8	0
Taşımali eğitimin sorunları, en aza indirgenmeli ve yaygınlaştırılmalıdır (f:6).	1	3	2
Birleştirilmiş sınıflı okullarda, yeterli eğitim verilememektedir (f:10).	1	7	2
Birleştirilmiş sınıflı okullarda, öğretmenler öğrencileriyle yeteri derecede ilgilenememekteler (f:10).	1	7	2
Taşımali eğitim, öğrencileri müstakil sınıflarla tanıştırmaktadır (f:10).	1	7	2
Taşımali eğitimde öğrenciler, eskiye nazaran daha iyi eğitim almaktadırlar (f:9).	1	8	0
Taşımali eğitimde öğretmenler, öğrencilerle daha çok ilgilenmektedirler (f:10).	1	7	2
Taşımali eğitim, öğrencilerin yeni arkadaşlıklar edinmesini sağlamaktadır (f:11).	1	8	2
Taşımali eğitim, yeni insanlarla kaynaşma olanağı sağlamaktadır (f:11).	1	8	2
Taşımali eğitim, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlamaktadır (f:11).	1	8	2
Taşımali eğitim, öğrenci beslenmesine olumlu katkı sağlamaktadır (f:5).	1	2	2
Taşımali eğitim, öğrencilerin yeni yerler görmelerine ve tanımlarına sebep olmaktadır (f:11).	1	8	2
Birleştirilmiş sınıflı okulun imkânları yeterli değildir (f:11).	1	8	2
Taşımali eğitim sayesinde öğrenciler bilgisayar ile tanışmaktadırlar (f:11).	1	8	2
Taşımali eğitim, öğrencileri birçok yönden çeşitli sosyal ve sportif faaliyetlere yönlendirmektedir (f:8).	1	5	2
Taşımali eğitim, öğrencileri laboratuvar ile tanıştırmaktadır (f:11).	1	8	2
Taşımali eğitim gören öğrenciler okumanın önemini daha iyi bilmektedirler (f:11).	1	8	2

KAYNAKÇA

- Akkan, H. (2000). *Öğretmen ve Yönetici Görüşlerine Göre İlköğretim Birinci Kademe Okullarının Eğitimde Fırsat Eşitliği Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baloğlu, Z. (1990). *Türkiye’de Eğitim Sorunları ve Değişime Yapısal Uyum Önerileri*. İstanbul: TÜSİAD Yayını.
- Bloom, B. S. (1995). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. (Çev.:D.A. ÖZÇELİK) İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Buluç, B. (1997). İlköğretim İkinci Kademe Okullarında Eğitimde Fırsat Eşitliği. *Eğitim Yönetimi*, Yıl 3, Sayı 1.
- Bülbül, S. (1991). *Halk Eğitimine Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını
- Büyüköztürk, Ş. (1992). *Türkiye’de Nüfus ve Eğitimde Fırsat Eşitsizliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- <http://www.meb.gov.tr>, Bu sayfa 24.09.2008 tarihinde ziyaret edilmiştir.
- <http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=projects&id=15>, Bu sayfa 24.09.2008 tarihinde ziyaret edilmiştir.
- <http://www.tuik.gov.tr>, Bu sayfa 24.09.2008 tarihinde ziyaret edilmiştir.
- Nash, P. (1971). *Excellence and Equality in Education*. The Encyclopedia of Education. The Macmillan Company and Free Pres. Vol.7.
- Sezer, S. (1987). *İlkokul 3. Sınıf Matematik Programına Göre Ankara’da Farklı Sosyo-Ekonomik Çevre çocuklarına Sunulan Öğretim Hizmetinin Programın Bilimsel Hedeflerini Gerçekleştirme Yönünden Etkilik Derecesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tunç, S. (1969). *Türkiye’de Eğitim Eşitliği*. Ankara: Başnur Matbaası.
- Ünal, S. (1984). *Eğitimde Fırsat Eşitsizliği Araştırması*. Ankara: Hacettepe Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.